

Бойко Вікторія
*Уманський державний
педагогічний університет
імені Павла Тичини*
Науковий керівник – О. В. Прокулевич

АУФТАКТ ЯК СКЛАДОВА ДИРИГЕНТСЬКОГО ЖЕСТУ

Досконалість ансамблю, точність, повнота виконання музично-художніх намірів диригента цілком залежать від виразності, чіткості, визначеності його жесту. Жест повинен відповідним чином підготувати виконавця, налаштувати його на ту чи іншу дію. Таким налаштовуючим рухом і є ауфтакт [1, с. 68].

Ауфтакт – жест випередження, попередження, який відіграє в диригуванні значну роль. Він сприймається виконавцями як наказ, поштовх до дії. Розрізняють такі види ауфтактів: підготовлений та міждольовий. Перший – попереджає наступну долю, а другий – одночасно виконує функцію керування поточною долею. Наділення між дольового ауфтакту додатковою функцією безперечно відображується на його характері. Також, ауфтакт може бути повним, яким показують повні долі такту та неповним – долі, що розпочинаються з паузи, не містять повної тривалості.

До функцій ауфтакту належать: визначення початкової миті виконання і початку кожної долі такту; визначення темпу, динаміки, характеру атаки звуку та образного змісту музики [2, с. 37-38].

Для показу ауфтакту рука, як правило, повинна зайняти положення попередньої долі (відповідно до схеми тактування). Руці повинно бути максимально зручно для виконання ауфтакту і її положення повинно відповідати характеру і виразності музики.

Ауфтакт складається з трьох елементів: змаху — рух вгору (або в сторону), падіння — рух вниз, завершуючого ударом, і віддачі – рух вгору, виникаючого рефлекторно слідом за ударом. Із цих елементів вирішальне значення мають перші два — змах і падіння; рух віддачі, що виникає після удару, на визначення початкового моменту долі не впливає [1, с. 69].

Затриманий ауфтакт – поширений прийом диригентської техніки. Ним часто користуються тоді, коли його застосування не обов'язково, наприклад для посилення динаміки в музиці не тільки повільного, а й швидкого темпу. Відбувається це тому, що стрімкі рухи затриманого ауфтакту із зупинкою у верхній точці змаху здатні

надати набагато більше впливу на динаміку, ніж широкоамплітудний, злитий жест звичайного ауфтакту. До затриманого ауфтакту вдаються також, щоб підсилити гостроту звучання [1, с. 81].

Слід відмітити, що сполучні рухи – ауфтаки – дозволяють керувати внутрішньо-дольовим рухом звуків, їх темпом та ритмом. Засобами ауфтакту диригент може керувати найважливішим виразним елементом виконавського процесу – агогікою, що полягає в короткочасних відхиленнях від рівного темпу та суворого ритму, за умови їх збереження в цілому [3, с. 6], а також виражати сенсові, функціональні, мотивні сполучення звуків. Кожній долі такту він може надавати стійкості, опорного характеру, або перетворити їх на нестійкі, прохідні. Ауфтакт дає можливість показувати напрямок руху музичної фрази, цілеспрямованість до точки, до кульмінації, передавати «м'язову» енергію мелодичної лінії, посилення та послаблення напруженості цієї енергії. Ауфтакт – це початкова, необхідна фаза кожної керуючої дії диригента, його організуючий фактор, сприяючий мобілізації уваги виконавців. З їх допомогою він залучає музикантів до спільного творчого процесу, встановлює з ними внутрішні контакти, здійснює постійний діалог [2, с. 37-38].

Список використаних джерел:

1. Мусин И. Техника дирижирования / И. Мусин. – Л.: Музыка, 1966. – 352 с.
2. Прокулевич О. В. Основи хорового диригування: навчальний посібник / [укладач Оксана Валеріївна Прокулевич]; – Умань: ФОП Жовтий О.О., 2016 – 139 с.
3. Романовский Н. В. Хоровой словарь / Н. В. Романовский. – М.: Музыка, 2010. – 230 с. ISBN 978-5-7140-1180-1